

סיפורי צדיקים

גליון 550
שנה י"ב תשפ"ג

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

והאלקים נסה את אברהם

רבי יוחנן נתיישר וחס בצמרמורת שלוש שנים ומחצה. עלה רבי חנינא לבקרו, אמר לו מה יש עליך? אמר לו יש עלי יותר ממה שאני יכול לסבול, אמר לו, אל תאמר כן, אלא הוי אומר הא-ל הנאמן. כשהיה צערו קשה עליו, היה רבי יוחנן אומר הא-ל הנאמן, וכשהיה הצער מקשה עליו יותר מצורכו שלא יכול לשאתו, היה עולה רבי חנינא ולוחש עליו דבר והוקל לו. לאחר ימים חלה רבי חנינא. עלה רבי יוחנן לבקרו, אמר לו מה יש עליך? אמר לו מה קשים הם הייסורים? אמר לו ומה שכרם מרובה? אמר לו לא אותם אני מבקש ולא שכרם. אמר לו למה אין אתה אומר אותו דבר שהיית אומר עלי, והיית מקל עלי? אמר לו, כשהייתי מבחוץ הייתי ערב לאחרים, ועכשיו שאני בתוך, אין אני צריך אחרים שיערבוני. אמר לו, אין הקדוש ברוך הוא מנסה את הרשעים שאין יכולים לעמוד בכך, רק את הצדיקים הוא מנסה, כמו שנאמר "והאלקים נסה את אברהם"

(עפ"י שהש"ר סוף ב)

פרשת השבוע

ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו
(כ"ה - ט')

מסופר על הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א שמקטנותו התפרסם כנער חריף ופיקח מאד. פעם רצה רב אחד לבחון אותו, עלעל בסידור והנה נפתח בברייתא דרבי ישמעאל על שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן. שאל הרב את הנער כלום יש לך מה לחדש בברייתא זו? עצם יהונתן את עיניו קמט את מצחו הרזה רגעים אחדים ואמר:

רבי ישמעאל אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרשת, ובתוך המידות האלה גם מדת כלל ופרט פרט וכלל, וכבר בתחילת הברייתא יש לשאול שלש שאלות, א. איך קראו לאדם מישאל בשם ישמעאל, והלא ישמעאל רשע היה וחכמינו אמרו (יומא לח) על הפסוק שם רשעים ירקב שלא מזכירים את שמותם, ואיך קראו לאחד מן התנאים שלנו בשם ישמעאל? ב. כלל גדול בסגנון התלמודי, כששניים חולקים דרך התלמוד לומר רבי פלוני אומר כך ורבי פלוני אומר כך, אבל כשאחד אומר הלכה ואין חולק עליו, אז אומרים, אמר רבי פלוני, וכאן הלא אין מי שחולק עליו, ומדוע נאמר רבי ישמעאל אומר ולא אמר רבי ישמעאל?

ג. בתוך שלש עשרה המידות יש לנו גם כן מידת כלל ופרט, כלומר כשהכלל קודם לפרט, או אין בכלל אלא מה שבפרט, וישנה מידת פרט וכלל בשעה שהפרט קודם להיכלל או נעשה כלל מוסיף על הפרט, כל זה טוב אם נאמר

יש מוקדם ומאוחר בתורה, אבל לפי דעה האומרת (פסחים ו) אין מוקדם ומאוחר בתורה, איך יכולים לדרוש כלל ופרט ולקבוע מסמרות ולומר, שהכלל קודם לפרט, והלא אין מוקדם ומאוחר בתורה? ואמנם קושיה כעין זו האחרונה הוסיף הנער יכולים להקשות גם על מה שהוכיחו חכמינו (בבא בתרא טז) כי ישמעאל עשה תשובה מתוך הכתוב ויקברו אותו יצחק וישמעאל, הקדים הכתוב את יצחק הצעיר לפני ישמעאל הבכור, להורות כי ישמעאל חזר בתשובה וחלק כבוד ליצחק והקדימו ללכת לפניו, והלא הוכחה זו עולה יפה, רק אם נאמר כי יש מוקדם ומאוחר בתורה אבל לדעת האומר כי אין מוקדם ומאוחר בתורה מהיכן מוכח כי ישמעאל עשה תשובה?

אבל כל הקושיות האלה יתורצו כולן בחרא מחתא, סיים הנער יהונתן את דבריו, וכך הוא הביאור בברייתא, רבי ישמעאל, השם רבי ישמעאל מצד עצמו, העובדה שיהודי אחד מגדולי התנאים נקרא בשם ישמעאל, כבר היא אומרת ומלמדת אותנו, כי התורה תוכל להידרש בכלל ופרט, שהרי לפי זה מוכרחים אנו לומר כי בודאי עשה ישמעאל תשובה, ועל כן רשאים היו לקרות יהודי על שמו, והראיה היא ממה שהקדים הכתוב את יצחק לפני ישמעאל, כדי להורות שישמעאל חזר בתשובה. ואם כן הלא צריכים אנו לומר כי יש מוקדם ומאוחר בתורה, שאם לא כן לא תהיה לנו כל ראיה שישמעאל עשה תשובה, ומכיון שאנו באים לידי מסקנא כי יש מוקדם ומאוחר בתורה, שוב יכולים אנו לדרוש את התורה במידת כלל ופרט ובמידת פרט וכלל.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:16 ת"א: 5:18 ר"ת: 5:51

פרשת חיי שרה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:03 ת"א: 4:17

פולניים וכו'. הם עצרו את בעלי הבתים היהודים החשובים ביותר. ותלו אותם בכיכרות השוק של הערים והעיירות בהן הצליחו לתפוס את השלטון באופן זמני. בעיירה ווילקומיר, אירע הסיפור הבא:

מיד אחרי שהפולנים כבשו את העיירה, הם עצרו את הרב ר' אהרלה ועוד עשרה יהודים מחשובי המקום, ערכו להם משפט ודנו אותם למות בתליה, הם עמדו לבצע את גזר הדין בכיכר המרכזית של העיירה, למען יראו כולם מה עולה בגורלם של אויבי פולין. בקרב יהודי העיירה קמה מהומה גדולה, מיד גזרו תענית, צמו, התפללו, בכו, אמרו תהילים וטכסו עצה כיצד להציל את הרב ובעלי הבתים החשובים. נראה היה בעליל כי כל המאמצים עולים בתוהו, וכי לא יהיה מנוס מביצוע גזר הדין האכזרי.

בין העצורים שדינם נגזר לתליה, היה גביר ירא שמים ובעל צדקה ידוע ר' יצחק אבעס שמו. הוא היה בעל אכסניה, בה נהגו להתאכסן האצילים הפולניים השונים בעוברים בעיר, עתה כאשר הפולנים באו לקחת את קבוצת היהודים למקום התליה, הכיר ר' יצחק אחדים מהם כאורחים שהתאכסנו אצלו בעבר. הוא פנה אליהם עתה ושאל אותם: רבותי הלא אתם מכירים אותי, הרי הייתם אורחים חשובים אצלי, והגידו נא לי האם נהגתי בכם פעם שלא כשורה? האם הריעותי לכם מימיכם? הלא אני ידעתי את כל סודותיכם זה רבות בשנים, האם מסרתי אותם לאויביכם? האם אין אתם מתביישים לשפוך דם נקי של אנשים חפים מכל פשע?

האצילים הפולניים נדהמו לשמוע את דברי ר' יצחק, אכן הם הכירוהו היטב וידעו שללא כל ספק כל דבריו היו אמת. לבסוף נענה הקשיש בהם ואמר, אמת ונכון, יהודי זה אדם ישר הוא וחרף מפשע, אין לנו נגדו דבר, באומרו זאת הוא פנה אל ר' יצחק ואמר לו כי הוא משוחרר ויכול ללכת הביתה. אולם ר' יצחק לא היה עדיין מוכן ללכת הביתה, הוא אור עז ואמר: אתם יודעים היטב בדיוק כמוני, כי היהודים העומדים כאן חפים מפשע בדיוק כמוני, אם אתם רוצים לשפוך דם נקי, דמם של אנשים חסרי ישע הנתונים בידיכם לשבט ולחסד, אין אני רוצה להיות יוצא מן הכלל, ואיני מעוניין להיבדל מאחיי לצרה, אם כך הוא הדבר, תלו אותי יחד אתם.

שמע ישראל בקול גדול ובעוז יהודי

שנת התקצ"א היתה שנה קשה ליהודי פולין, בשנה זו קמו אצילי פולין כדי לפרוק מעליהם את עולה של רוסיה הצארית, וכרגיל בימי מסה ומריבה, היהודים החפים מפשע היו הקרבנות הראשונים. עד אז היתה פולין תחת הממלכה הרוסית הגדולה, בווארשה ישב נציג רוסי הלא הוא הנסיך קונסטנטין אחיו של הצאר ניקולאי הראשי. כאשר פרצה המלחמה הרוסית טורקית והצבא הרוסי עמד על גבול טורקיה, הגיעו האצילים הפולניים למסקנה שזוהי שעת הכושר להתמרד ולהתנתק מעולה של רוסיה, הם שידלו גם את הפולנים שחיו בליטא ובמקומות אחרים להצטרף למרד, ואש התקוממות אחזה בכל קצות המדינה הענקית.

אולם סיכויי הפולנים להצליח נראו לכאורה קלושים ביותר, לא היה להם צבא סדיר, ולא עמדו לרשותם אוצרות של נשק, האצילים היו מוכנים להיות ראשי הצבא, אולם החומר האנושי שעמד לרשותם היה דל ביותר, היו אלה האיכרים המשועבדים נטולי כל הזכויות האזרחיות שהיו צריכים לשמש בשר תותחים, הללו לא ידעו בין ימינם ושמאלם, ואף לא היה איכפת להם הרבה אם היו משועבדים לאצילים הרוסיים או הפולניים, נשקם היה מכושם, מגלים וכלי עבודה אחרים, וכך הם יצאו להילחם נגד הקוזקים הרוסיים שהמלחמה היתה המקצוע שלהם.

נקל לתאר לנו כיצד אכלו הקוזקים הרוסיים את הגיבורים הפולניים הללו, אולם למזלם של הפולנים היו הקוזקים מועסקים וטרודים במלחמה עם הטורקים, ואך מעט מועיר היו בפולין באותה שעה, כך אירע שמורדי פולין יכלו להסתובב חופשים בכל המדינה, ואף לתפוש את השלטון.

וכדי להראות קבל עם ועדה שהם הם הבעלי בתים החדשים של פולין, החלו האצילים הפולניים לארגן בכל מקום תליות והוצאות להורג, הם חיסלו אויבי פולין, ומי הוא אויב ומי הוא לא אויב, הם קבעו לפי מונחים שרירותיים ביותר, כמובן שהקרבנות הראשונים היו היהודים חסרי הישע, וכמו ככל מיני עלילות והאשמות שווא, גם במקרה זה הם קבעו שהיהודים הם מרגלים רוסיים, ושהם קנו חפצים שחיילים רוסיים שדדו מאורחים

משל ונמשל

לומדי התורה ערכם רב מאד

משל ליהודי כפרי שנודמן לעיר, נטלו אחד מידידיו מתושבי העיר והוליכו ברחובות העיר, כדי להראותו את פאר בתיה ורוב הודה והדרה. הקדימו והלכו לרחוב שבו שוכנים רוב בתי המסחר הגדולים, וראו בתחילה את החנויות שבהן מוכרים כל מיני תבואה ושאר דברי מזון בסיטונות. תמה הכפרי למראה המחסנים הגדולים שהיו מלאים מון אל זן, שקי חטה וקמח, חביות שמן ארגוי סוכר וכו'. משם פנו והלכו לבתי מסחר של אריגים. חנויות אלה לא היו גדולות כל כך, ואף המדפים שבתוכן לא היו גדושים סחורה ביותר. החנויות המיוחדות לסחורות משי היו קטנות יותר, ומלאי הסחורות שבהן מועט, בחנויות של צורפי הכסף נמצאו אך שנים שלושה ארונות ובהם חפצי כסף לא רבים. בחנויות של צורפי הזהב וסחרי האבנים היקרות לא נמצאו אלא ארון אחד בלבד, ובו היו סדורים שעונים אחדים, ותכשיטים מעטים משובצים באבנים טובות ומרגליות, ואילו החנות כולה היתה כמעט ריקה. חזר הכפרי לביתו וסיפר למכריו על גדולתו ויפיו של הכרך, ועל כל הדברים הנפלאים שראה בו. תיאר בפניהם את המחסנים העצומים של תבואה, וכן את חנויות האריגים שהיו מלאות מפה לפה, אך הוסיף כי בחנויות המשי לא היתה הסחורה מרובה כל עיקר, וסיים סיפורו ואמר, כי למרבה התמיהה, מצא בעיר חנויות כגון אלה של צורפי הכסף והזהב, שהסחורה שבהן מועטת ביותר, ואינה מגיעה אפילו לכמות הסחורה המצויה בכל חנות לדברי סדקית שבכפר, ונשגב מבינתו להבין כיצד מצויות חנויות קטנות שכאלו, ברחובות היפים ביותר שבכרך. היה שם אחד בן כרך ששמע את דבריו ואמר: יהודי יקר, אתה צריך להבין כי ככל שהסחורה פשוטה יותר, כן היא מצויה בכמויות גדולות יותר, ואילו חפצי זהב ואבנים טובות ומרגליות שדמיהן יקרים מאוד, מספרם מועט, שהרי אי אפשר למלא בהם חנות גדולה מפה אל פה, אכן אחת קטנה אפשר שדמיה מרובים מדמיהם של אלפי שקים מלאים קמח.

הנמשל: רבים מתאוננים רע באזנינו, על אשר פוחת והולך בעוה"ר מספר לומדי התורה ומחזיקיה, על אשר מתמעטים והולכים גדולים בתורה, ומי יודע מה יהיה בסופו של דבר היאך נתייצב לפני ית"ש וידינו ריקות? ברם אין הדבר כך, בזמן הזה שמועט מספרם של לומדי תורה, הרי הם יקרי מציאות כאבנים יקרות ממש, כל אחד ואחד דומה לכלי של זהב משובץ באבנים טובות וערכם רב ביותר, שקולים הם כל אחד ואחד בעיניו יתברך כנגד אלף אלפי פשוטי בני אדם הממלאים מזויו של העולם השפל מון אל זן.

(בשם הרה"ק ד"חפץ חיים זיע"א)

דבריו של ר' יצחק עשו רושם עז על האצילים הפולנים, עתה החל מיקוח ביניהם לבין ר' יצחק הגביר, אשר בסופו הסכימו לשחרר את כל היהודים, פרט לאחד, לסיורבם העקשני הזה היו שתי סיבות, ראשית, הם היו מוכרחים לתלות איזה קורבן, כדי לפצות בכך את האוכלוסייה הגויית המקומית הצמאה לדם וממתנה בחוסר סבלנות להצגה, שנית, נגד יהודי זה היו להם באמת חשדות שריגל נגדם, ומסר סודותיהם לרוסים.

היה זה יהודי מתבולל שהתרחק מאחיו היהודים, וכל ימיו התחבר עם הפולנים, אכל, שתה והשתכר עמם ואף עבד בשירותם, עתה הם טענו בתוקף כי יהודי זה מסר את סודותיהם לרוסים, ואותו לפחות רצו לתלות. עם דמעות בעיניו ביקש ר' יצחק את האצילים שיניחו גם יהודי זה לנפשו, אולם דבר לא עזר.

דבריו של ר' יצחק שביקש להצילו מן המוות, עשו רושם חזק על היהודי הזה, הוא שהיה כה מרוחק מהיהדות, נוכח עתה לדעת כי היהודים אינם מוותרים עליו, ובשעת הסכנה עושים הכל כדי להציל לא רק את היהודים הטובים, כי אם גם אותו הקל שבקלים. בעומדו פנים אל פנים עם המוות הרהר היהודי הזה בתשובה, והלך בלב שקט אל עץ התליה.

וראה זה פלא כאשר תלו אותו נקרע החבל והוא נפל למטה בעודו חי. עתה הציעו לו הפולנים להמיר את דתו, ובזה להציל את נפשו. אולם היהודי שרק לפני זמן מה היה ידידם הקרוב ביותר, סירב עתה בתוקף רב ונשאר גאה ביהדותו, והוא מת על קידוש השם כשהוא צועק שמע ישראל בקול גדול ובעוז יהודי.

במשך שנים רבות, שמרו יהודי העיירה את יום השנה למותו של היהודי שמסר את נפשו על קידוש השם, הם סיפרו בגאון לילדיהם, כי היה פעם יהודי שלמרות שהיה מרוחק היהדות, נשאר נאמן לעמו ולאמונתו בבוא עת המבחן.

צ'ין אדם לחברו

שיעור בהליכות בצדקה

אחד מחסידי הרה"ק רבי יצחק מווארקיי זיע"א, היה עשיר גדול אך היה חוסך אוכל מפיו, והיה מסתפק בלחם שחור וחתוכת דג מלוח. פעם הוכיחו הרבי ואמר לו: יהודי שה' חננו בעושר צריך לאכול בכל יום בשר ולשתות יין. תמהו החסידים מה ראה הרבי להוכיחו על כך? אמר להם, באמת לא איכפת לי שיאכל רק לחם שחור ודג מלוח, אבל אם הוא עצמו נוהג כך מה יתן לעניים הבאים אליו, אבנים?!

כיצד אפשר לצחוק

פעם סיפר הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א: חותני הרה"ק בעל ה"ברוך טעם" זיע"א. היה אוהב ישראל אמיתי. פעם חלה הבלן בליפניק, וחותני הבחין שבמטבח משחקת בתו הילדה עם המשרתת. נכנס למטבח ואמר בקול בכי: "הבלן שוכב על ערש דווי ומתפתל ביסורין, ואתן צוחקות?"

ענותותו של ראש הישיבה

שלוחא דרבנן בעיה"ק ירושלים בדורות הקודמים, רבי משה בלוי זצ"ל, מספר בזכרונותיו על פגישתו עם הרה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א בכנסיה הגדולה בשנת תרמ"ז. באחת משיבות מועצת גדולי התורה שדנו בענין מסוים, והנוגעים בדבר הציעו את דבריהם לפני הגדולים, עמד רב אחד

והכריז: "אני מבקש שכל מי שאינו רב או אדמו"ר יעזוב את האולם". מה נשתוממתי פתאום לראות בחוץ את ר' אלחנן, שאלתי אותו בתימהון מה עושה כאן ראש הישיבה דברנוביץ? הלא דנים עתה בדברים אשר נוכחותו נחוצה מאד, ענה לי בתמימות: "ר' משה, לא שמעת את הכרוז שכל מי שאינו רב או אדמו"ר יעזוב את האולם? ואנכי הרי אינני לא רב ולא אדמו"ר".

ביקור חולים שהחזירה בתשובה פעם אחת פגשו את הרה"ק ה"השדי חמד" זיע"א הולך בדרך בחום היום, וישאלוהו לאן פני רבינו מועדות? אמר, לקיים מצות ביקור חולים. שאלו ומי הוא החולה? אמר פלוני אלמוני, חרדו ואמרו עבריין הוא ואל ירבו כמותו בישראל. ענה להם: ראשית אמרו חז"ל אפילו חוטא שבישראל מלא מצות כרמון, שנית, לא את החולה בלבד אנו הולכים לבקר, אלא גם את השכינה השורה מראשותיו של חולה. לשמע תשובה זו הצטרפו גם השואלים אליו לביקור חולים זה, כשראה אותם החולה, התאושש וישב על המטה מפני הכבוד. לא עברו ימים מועטים והאיש הבריא והתהלך ברחובות העיר. ומסופר שמאז שב האיש בתשובה שלימה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ה מרחשון

הגה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ז ב"ר יקותיאל זיסקינד (תורת יקותיאל - תקס"ד)
הגה"ק רבי יצחק יואל ב"ר גדליה מלינץ (תקפ"ח)

הרה"ק רבי נפתלי מליענסק ב"ר אליעזר (תקצ"ט)
הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבילגוריית ב"ר יששכר דב מבעולא (תש"י)

יום ראשון כ"ז מרחשון

הרה"ק רבי שלום מבראהין - קודינבו ב"ר ברוך מרדכי (תרפ"ו)

יום שני כ"ז מרחשון

הגה"ק רבי רפאל אשכנזי (מראה עיניים - תקפ"ו)
הרה"ק רבי צבי לאנדמאן מקיטוב סטרעליסק ב"ר רבי אברהם (תרכ"ח)

הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

יום שלישי כ"ח מרחשון

הגה"ק רבי חיים הכהן רפופרט מאוטראה (מים חיים ת"ד)

יום רביעי כ"ט מרחשון

רבי יצחק שלמה גולדברג מועליחוב ב"ר יחיאל מיכל מווייהל (תרל"ב)

יום חמישי ל' מרחשון

הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב ב"ר יהודה לייב (תר"ז)

יום שישי א' כסלו

הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין ב"ר יוסף (ש"ט)
הגה"ק רבי יוסף שמואל אב"ד פפ"ד (מסורת הש"ס)
ב"ר צבי הירש (תס"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסיפורים על המצוות.

דיני ברכת ברקים ורעמים (ג')

א) היה יושב בבית הכיסא, ושמע קול רעם, או ראה ברק, אם יכול לצאת ולברך תוך כדי דיבור, ימהר לצאת משם, כדי שלא יפסיד הברכה, אבל אם יתארך יותר מכדי דיבור, אינו צריך למהר לצאת, כי שכבר עבר הזמן שיכול לברך. (שו"ע או"ח סימן רכ"ז, סעיף ג', ובמשנה ברורה ס"ק ר"ב)

ב) אין צריך לראות דווקא את הבוק האור של הברק בין העננים כדי שיוכל לברך, אלא גם אם יושב בבית ורואה אור הברק מבחוץ, יכול לברך ברכה זו. (מנחת שלמה, ח"ב, סימן ד', אות ל"ד)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ 052-7655-222

מברכים חודש כסלו
המולד אור ליום חמישי
בשעה 10:28 בלילה 8 ח'
ר"ח בימי חמישי ושישי